

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhajajo vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10—K pol leta 5—, četrt leta 2—0, posamezna številka po 20 h.

Za reklame in tice, pojednane, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 . . . trikrat . . . 10 . . . za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hiša št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 14. januarja 1916.

Naznanilo.

V zadnji letošnji številki pedagoškega in znanstvenega lista »Popotnik« smo podali izjavo, da so nas prisilile razmere, da prekinemo izhajanje »Popotnika« za nedoločen čas.

Ta naš ukrep je neprijetno zadel napredno učiteljstvo. Od mnogih strani se nam je izrazila občna želja, da tega nikaakor ne smemo storiti, temveč napeti vse sile in vse storiti, da izhajanje lista ne preneha in da naj vzdržimo edino slovesko pedagoško revijo. Uspoštevali smo to izraženo željo in upravičeno zahtevo slovenskega učiteljstva ter pričeli posvetovanja in pogajanja, da bi »Popotnik« stopil po novem letu v XXXVII. leto svojega obstanka.

Na zavednem učiteljstvu je sedaj, da vzdrži »Popotnika«. Ako mu ostanejo zvesti vsi dosedanja naročniki in mu pridejo še novi naročniki, ako se z vso vneto zavzemajo zanj Zavezina društva in ako zlasti pristopijo v krog naročnikov slovenske učiteljice, ki stoje večinoma brezbržno ob strani, potem nam bo mogoče po novem letu nadaljevati izdajanje lista, četudi ne redno vsak mesec, vendar pa v dosedanja obliki in po dosedanjem programu.

Vodstvo Zaveze.

LISTEK

„Zvonček“.

Z 12. številko t. l. je naš mladinski ilustrirani list zaključil svoj šestnajsti letnik. Uredništvo in upravništvo pišeta ob sklepu tega letnika tako:

Vojna, kakršne ne pomni zgodovina in ki se dotika s svojo strahotno silo nekaterih slovenskih naših krajev v solčni Goriški, je začrtala svoje sledove tudi v naš mirni »Zvonček«, četudi je njegova naloga, da služi le duševnemu razvoju in napredku slovenske mladine.

Ni bilo mogoče, da bi se samo mi odtegnili silovitim dogodkom, ki se tam na bojnih poljanah odigravajo ter odločujejo bodočnost, moč in slavo ljubljene domovine! Naša dobra mladina z vsem srcem in z vsako mislijo opazuje te dogodke.

Saj skoro ni slovenske rodovine, ki bi vanjo ne planili valovi te mogočne borbe. V vrstah naših junaških bojevnikov stoje tudi naši očetje, bratje, sinovi, sorodniki, sosedje, učitelji . . . Izmed stotisočev se odraža njih junaštvo: prvi so med prvimi tako naši poveljniki, naši častniki in naši preprosti vojaki!

Koliko je število njih, ki jih ne vidimo nikoli več! Darovali so svoji domovini to, kar so imeli najdražjega: svoje življenje! V naših srcih so globoke rane, ki jih more

III. vojno posojilo.

Dalje so podpisali za III. vojno posojilo: Učiteljski zbor slovenske mestne šole v Rojanu 300 K; Neimenovanec 25 K; na ljubljanskih ljudskih šolah učiteljstvo in šolska mladina, oziroma nje starši 238.573 kron 69 vin.; učiteljski zbor c. kr. rudniške dekleške šole v Idriji 1800 K; Neimenovanec 25 K; skupaj 240.723 K 69 vin. — Zadnjič smo izkazali 23.325 K. — Skupaj po slovenskem učiteljstvu glasom zadnjega in današnjega izkaza podpisanih in nabranih 264.048 K 69 vin.

Ob sklepu letošnjega leta, ki je bilo tudi za nas pravo vojno leto, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, naj nam ostanejo zvesti tudi v prihodnjem letu, potem se nam ni bati, da ne bi mogli svojega glasila izdajati še naprej. Koliko bi nam bilo pomagano, ako bi storilo svojo dolžnost tistih 364 naročnikov, ki doslej še niso poravnali naročnine! Njih prva naloga bodi, da store tudi nam nasproti svojo obveznost! — Vse slovensko učiteljstvo je v preteklem letu izvrševalo svoje dolžnosti do domovine v polni meri. Temu dokaz je naš list, ki govori na vsaki strani glasno besedo o našem domoljubnem delovanju. — Pozabiti pa ne smemo sebe! Zato velja naš klic vsem, proseč jih, naj podpirajo »Učit. Tov.« materialno in moralno, naj mu pridobivajo novih naročnikov, da nadomestimo izgube, ki nam jih je povzročila vojna! Mi bomo služili dobri stvari z isto vneto in vztrajnostjo, kakor smo to delali doslej. Korakajmo skupno v sedanjem viharnem času v lepšo, srečnejšo bodočnost, zanašajoč se na svojo požrtvovalno moč in upajoč v povračilo vsega zla, vseh žrtev in naporov od pravičnosti in nepristranosti bodočih dni! — Pojdite takoj vsi na delo za svoje glasilno! Ta poziv pišemo posebno na naslov naših učiteljskih društev, ki morajo z vsemi sredstvi delati na to, da ohranimo svoj list!

hladiti samo zavest in upanje, da niso umrli zaman, ampak da je njihova kri kakor seme, ki požene iz njega lepša doba narodu in domovini!

Ako vsi na ta način duševno živimo sredi bojne vihrine, je jasno, da mora odmevati trepet in bolest, tešilo in nada tudi iz našega lista. Tako ostane »Zvonček« še poznim rodovom priča, kako je slovenska mladina živela, delala in čutila v dobi te vojne.

Ta letnik zaključujemo z iskreno željo, da bi se nam v prihodnjem letu bolje godilo. S svoje strani hočemo skrbeti za list s tisto vestnostjo in požrtvovalnostjo, kakor smo to delali doslej. Kličemo pa na pomoč vso slovensko javnost: naj nam ostanejo vsi prijatelji zvesti, vsak pa naj nam pridobi po enega novega naročnika!

Tudi mi nujno prosimo vse svoje prijatelje, naj ne prezro navedene zaključne prošnje! Lansko in letošnje vojno leto nista ostala brez vpliva, ki se pozna na prevelikem skrčenju števila »Zvončkovih« naročnikov. Okrajni šolski sveti v Gorici, Tolminu in Sežani so prejšnja leta naročili »Zvonček« skupno za šole v svojem okraju. To naročilo je sedaj odpadlo zaradi vojnih dogodkov, ki ob njih trpe zlasti imenovani okraji in njih šole. Iz tega vzroka je narastel odpadek na 256 naročnikov, kar znači vsoto 1280 K. To je naravnost ogromna vsota pri tako majhnem

Vsak naj takoj z Novim letom plača naročnino! Tako najhitreje in najlažje preboli ta strošek. Imel bo zavest, da je storil v Novem letu najprej to, kar je bil dolžan storiti v korist svoji organizaciji! Opozorjamo vse na listnico upravništva v današnji številki!

Vojna.

JUNAKOV GROB.

RAJKO NOVAK.

Od dotičnega polkovnega poveljstva je došla žalostna vest, da je dne 7. oktobra t. l. padel in bil pokopan na ruskem bojišču kadet v rezervi tovariš Rajko Novak, c. kr. učitelj na rudniški deški ljudski šoli v Idriji, star komaj 28 let. — Bridka vest o njegovi smrti je vse množštevne pokojnikove prijatelje, posebno pa ubogo njegovo mater, najgloblje pretresla. — Padli slovenski junak je bil tih in skromen mož, ki je z neumorno pridnostjo, vestnostjo in požrtvovalnostjo služil svojemu poklicu. Bil je učitelj v pravem pomenu te besede. Ves svoj svobodni čas je uporabljal v to, da se je seznanjal z modernimi pridobitvami na pedagoškem in znanstvenem polju. Bil je vsestransko izobražen, in zanimivo se je bilo z njim razgovarjati o kateremkoli vprašanju in predmetu. — Živahno se je zanimal za delovanje svojih stanovskih organizacij in se redno in z zanimanjem udeleževal učiteljskih zborovanj. S skromnim svojimi dohodki si je napravil lepo znanstveno knjižnico. Ukvarjal se je tudi z glasbo in je ob raznih narodnih in dobrodelnih priredbah v Idriji vedno z navdušenjem sodeloval. Bil je idealen, plemenit slovenski učitelj po mišljenju in delovanju. — Z vso vneto je opravljal ne-

kaj let tudi posel poverjenika Slovenske Šolske Maticе. V šoli in zunaj nje je bil vedno in povsod mož na svojem mestu — našemu stanu je bil v ponos! Škoda je ljubega in zvestega tovariša ter izbornege slovenskega učitelja, ki je res iz ljubezni služil svojemu stanu, dasi mu tudi v Idriji težavna pot dela in odgovornosti ni posuta s cvetjem! Vsa službena oblika je bila malo vabljava, a našega Rajka je vnmalo in dvigalo jedro — bistvo in smoter! — Pokojni tovariš Novak je bil brat ljubljanskega odvetnika, dež. poslanca in člana dež. šol. sveta dr. Frana Novaka. Sestri njegovi Franja in Leopoldina sta učiteljici. — Vsem tem naše iskreno sočuvstvovanje!

Bodi vrlému slovenskemu učitelju-junaku, ki se ne bo mogel veseliti bodoče sreče ljubljenege naroda in svolega stanu, najlepši spomin ohranjen v naših srcih!

JULIJAN GERDOL.

Iz Rocola pri Trstu poročajo: Prebrida izguba, ki je zopet zadela podružnico C. M. D. v Rocolu po smrti njenega podpredsednika tovariša Julijana Gerdola, mestnega učitelja in kadeta v rezervi, je nenadomestljiva. V šestih dneh je podlegel ranam, ki jih je dobil na italijanskem bojišču. Kot součenec za domovino padlega učitelja in predsednika rocolske C. M. D. tovariša Merška je bil tudi njega vreden sovrstnik v narodnem delu. Koliko je v Rocolu zadnje čase delal, vedo le domačini. Dasiravno še mlad, je bil neutrudljiv in imel je veliko veselje do narodnega dela, a posebno pa še do naše podružnice. S kakšnim veseljem je pred par meseci sporočil tukajšnji podružnici svoje povišanje v kadeta ter je v isti namen poslal 10 K. Zanimal in trdil se je tudi za naš otroški vrtec in kjer se mu je

listu z malenkostno naročnino letnih 5 K. Ako ne dobimo za ta odpadek nadomestila, potem je obstanek »Zvončka« v resni nevarnosti!

Da se to prepreči, morajo poskrbeti prijatelji našega lepega »Zvončka«. Nikaakor ne smemo dopustiti, da bi vojni, ki je že dovolj žrtev zahtevala od nas, žrtvovali še list slovenske mladine!

Zato pa kličemo vsem in vsakemu, naj gre takoj na delo in naj nabira »Zvončku« novih naročnikov, da dosežemo vsaj prejšnje njih število in ohranimo slovenski mladinski list, ki je bil zanjo ustanovljen!

Ivo Trošt.

Že v predzadnji številki smo sporočili, da je tovariš in slovenski pisatelj Ivo Trošt dne 6. t. m. praznoval petdesetletnico svojega rojstva.

Tega Troštovega jubileja se je spomnil tudi »Slovenski Narod«, ki mu je posvetil dve vrstice: »V Tomišlju pri Igu poleg Ljubljane službuje na tamkajšnji dvo-razrednici tih in skromen mož — Ivo Trošt, ki je njega ime v našem leposlovju dobro znano. Rojen je bil dne 6. decembra 1865 v slikoviti vasi Orešju poleg Cola na Vipavskem. Učiteljske je dovršil v Kopru. Njegov ravnatelj Revelante ga je hotel obdržati v svoji bližini,

a mladega učitelja je gnalo srce domov na Kranjsko. Dobil je službo na novi šoli na Ustju na Vipavskem, odkoder pa ga je kmalu dvignil duh tedanjega časa — za kazen seveda — na Razdrto pod Nanosom. V krogu naprednih vaščanov si je pridobil kmalu ugled in vpliv, posebno so simpatičnega učitelja cenili v odlični rodovini Garzarolijevi. Naposled ga je vrgla usoda v Tomišelj pod Krimom, kjer deluje še danes v šoli in izven nje z odličnimi uspehi. — Iva Trošta smemo šteti med najplodovitejše pripovedovalce. Njegove povesti in feljtoni so priobčevali »Ljubljanski Zvon«, »Dom in Svet« (pod uredništvom pok. dr. Franca Lampeta), »Slov. Narod«, »Učit. Tovarisi«, »Edinost« in morda še kak drugi list. Iz prej mirnega, vestnega opisovalca realista se je razvil šaljivec in satirik, kar je ostal do današnjega dne. Škoda samo — saj je slovenski učitelj! — da so ga trle gmotne skrbi po eni strani, po drugi strani pa ga je vedno oviralo šibko zdravje, da se ni dočel mogel popolnoma razviti, kar bi bilo ob drugačnih razmerah in ob odličnih njegovih pisateljskih zmožnostih v korist in čast naši leposlovni knjigi! — Največ zaslug pa si je pridobil ljubeznivi pripovedovalec Ivo Trošt za razvoj in obogatitje naše mladinske literature. Glavno njegovo torišče je »Zvonček«, a tudi samostojna dela je napisal za mladino; n. pr. »Dobrota in hvaležnost«, »V srca globini«, »Moja setev«. Troštovo ime je med slovensko mladino med najpopularnejšimi

le nudila prilika, je deloval zanj. Pa tudi kot družabnik je bil ljub vsem, in vsi smo si ga želeli v družbo. — Po dveletnem vsestranskem delovanju, dragi Julijan, so nastopili za nas hudi časi. — Pozvan si bil z mnogimi drugimi svojimi sovrstniki v vojno službo. Po šestnajstmesečnem službovanju si bil odbran, da braniš kraje, ki nam jih hoče iztrgati zavrtni sovražnik. A usoda Ti je bila nemila. Podlegel si ranam, dobljenim po kletem sovražniku. Na smrtni postelji si bil povišan v praporščaka, a te časti nisi dolgo užival. Tvoji dobri starši so poskrbeli, da počivaš v domači zemlji, v kraju, ki Ti je bil tako ljub. Kaj si nam bil in kaj smo s Teboj izgubili, priča pogreb, ki je vključ neugodnemu vremenu uspel najsijajneje. Spremil smo Te k večnemu počitku vsi, da, lahko rečem: brez izjeme vsi prijatelji in znanci sploh. Ob tej priliki gre v prvi vrsti posebna zahvala katinarski šoli, kjer si bil nameščen, ki je poskrbela vse, kar je bilo v njeni moči. Kaj častno je bila zastopana svetoivanska slovenska šola in po deputaciji škedenjska in barkovljanska. Častno spremstvo si imel, predragi Julijan, tudi od tamkajšnjega vojaškega oddelka in odnotne c. kr. finančne straže. Ob presretanju nagrobnem govoru voditelja katinarske šole, tovariša Cirila Valentiča, se je zasolilo marsikatero oko.

Počivaj sladko, vrlji slovenski učiteljski junak, v dragi zemlji domači! V naših srčih živíš naprej!

SREČKO VILFAN.

Zdrav brez primere, poln življenja in idealov — tak je stal tudi na bojnem polju! Pa se je razletelo orožje pekla in je hipoma uničilo to mlado, lepo, cvetoče življenje! Dne 10. t. m. je ob 10. dopoldne padel na Doberdovski planoti praporščak Srečko Vilfan, učitelj v Knežaku na Notranjskem, star komaj 22 let! Odlikoval se je večkrat v ljutih bojih pri Sv. Martinu, pri Sv. Mihaelu in na Griževem brdu, zakar je dobil v odlikovanje srebrno svetinjo. Krasila je prvi res mlademu junaku! A sedaj ga ni več! — Dne 17. julija t. l. nam je pisal, da je padel njegov stanovski in vojaški tovariš Bravničar, a se je pozneje izkazalo, da ga je le zasula granata, potem so ga pa Lahji ujeli. In kaka tragika! Tovariša Vilfana ni zasula, njega je ubila! Zdrav brez primere, poln idealov in življenja — tak je stal tudi v svojem civilnem poklicu. Mlad je bil — učiteljske je dovršil šole leta 1913. A v njem je tičal talent pravega slovenskega učitelja, ki bi vse, kar je bilo lepega, dobrega, plemenitega v njem, daroval svojemu narodu, ki ga je ljubil z vsem plamenom svoje duše! In z zvestobo! A sedaj je vse uničeno; vrelec žive vode, vode življenja, je usahnil... Kolika tragika, ko nas je vsak dan manj!...

Bodi ti, slovenski učiteljski junak, ki si v cvetu let umrl za dom in cesarja, nemisljivo spomin med nami!

BREZ GROBA.

Služba pri novi stotnji je bila tako razdeljena, da polovice svojih ljudi nisem

imeli. To pa tudi Trošt zasluži, saj deluje za blagor slovenske mladine že polnih trideset let — deluje iz ljubezni in z ljubeznijo! — Ob petdesetletnici rojstva tudi mi zaslužnemu kulturnemu delavcu Ivu Troštu iskreno čestitamo, želeč, da mu delo in trud vsaj v bodočnosti, v drugem petdesetletju, doneseta tisto priznanje in plačilo, ki mu po pravici gre! Na mnoga leta!

»Zvonček« se je spomnil petdesetletnice svojega najmarljivejšega sodelavca s tem, da je priobčil v 12. številki Troštov životopis s pisateljevo podobo, mi pa svojem zvestemu sodelavcu tudi danes iskreno čestitamo! Naj deluje še dolgo vrsto let — toda v ugodnejših razmerah! — na čast in korist našega lepoglasja!

Čestitka, ki jo je Ivu Troštu poslal tovariš Janko Leban, se glasi:

Petdesetletnico slaviš, pred nami vzornik mož stojiš; kot trudoljubna ti čebela nikdar se nisi strašil dela! Mladini ljubi na oltar položil mnog si knjižni dar. Zato mladina te spoštuje in ljubi te in obožuje. Bog živi te, prijatelj Ivo, še delaj nam neutrudljivo, še z »Zvončkom« nam lepo pozvanjaj in deci lepih rož poklanjaj!

poznal drugače nego po imenu. Čez dan so ostali v skalah na straži, drugo polovico pa sem odvedel, preden se je zdanilo, v nekaj sto korakov oddaljeni gozdček, kjer smo ostali do mraka. To preseljevanje je bilo vedno združeno z nevarnostjo, da nas ne zaloti sovražnik, ki je imel z visokega grebena ves teren v pogledu. Treba je bilo dobro paziti na najugodnejši čas. Zlasti nerodno je bilo v mesečini, če je bilo jasno nebo. Tu ni bilo skoro nobenega prehoda iz dneva v noč, še skoro somrak ne. Največkrat so bili ljudje poleg puške in odej obloženi s težkimi koli, ki so jih potrebovali za izdelovanje trdnih kritij. Še v poznem mraku se je videla taka figura jako daleč, hkar v mesečini. Treba je bilo kar najprevidnejše meriti korake, da se niso izprožali kameni pod okovanimi črevlji, nihče se ni smel oglasiti ali zaropotati z gorsko palico. Hvala Bogu, vedno je šlo po sreči. Istočasno z nami so prinesli od zgoraj gorko menažo in kavo. Takrat so prilezli še drugi iz dnevnih skrivališč v bližini kotlov, urno so použili vsi jed in se potem tiho razšli na odločena jim mesta. Začela se je nočna služba.

Kaj bi pravil, dolge ure so se vrstile! Mnogokrat se ni hotel čas niti za vruga premakniti, zlasti kadar je bilo vse mirno po bojišču. Kdor ni bil na predstraži, je tipal v temi za kameni, da si je izpopolnil branik, in ko se mu je zdelo dela zadosti, se je zavil v odejo, vzdignil ovratnik sukne in sedel poleg puške, roke ugreznjene v rokave. Rezke sape so pihale po polnoči. Tako sem jih obiskoval od ure do ure, da mi niso pospali. Naporno plezanje v temi po skalovju. Ogaben posel, ampak dolžnost! Koliko kletev sem pustil tam na skalah, Bog jim daj odpuščanja, od samega trpljenja in jada so planile iz ust.

Na desnem krilu je bilo par mož, ki so me že v prvem večeru zaskrbeli. Razgled po globokem žlebu so imeli, ali njih življenje je bilo v vedni nevarnosti. Zgoraj nad njimi, jako visoko v skalah, je stala kamenita lavina, ki je bila pripravljena za slučaj, da bi se sovražnik zagnal preko žleba proti našim postojankam. Kako noč je že zdrknil od te lavine velik kamen in se s strašnim hruščem pognal preko skal v žleb ter besnel z nebrzdano silo proti dolini. Ubogi človek, če ga je dosegel, niti mati bi ga ne bila več spoznala... Treba je bilo te ogrožene ljudi takoj umakniti. Odkazal sem jim nova mesta in še tisto noč so si pričeli graditi nove branike.

Tam, kjer se je zdaj črta upognila, je bil postavljen mlad fant. Povedal mi je, da se piše za Kržiča, druge besede nisem čul nikdar od njega. Kakor sem mu ukazal, tako je šel na delo vsakokrat tiho, brez obotavljanja — pravi vojak. Tudi on je ostal čez dan v skalah, zato ga nisem poznal v obraz.

Ko sem jim določil prostor in delo, sem se zopet kobilal v temi po skalah nidoč do svojega kritja. Morda še nisem sedel, ko je Kržič že — izdihnil. Ni bilo dolgo, ko mi je prišel desetnik povedat to presenetljivo vest. Z roba neke navpične skale je hotel ubogi fant odtrgati kamen, ali takrat se mu je drugi odlučil, ki je stal na njem, izgubil je ravnatežje in omahnil v globoki žleb. Nobenega glasu ni dal od sebe, nekaj se je kotalilo s kamenom

vred precej daleč in se potem ustavilo, kamen pa je divjal v dolino, kakor da ga je gnala slaba vest.

Drugi dan sem videl Kržiča z daljnogledom. Ogromna skala ga je prestregla. Vsa razbita, krvava glava mu je visela neugibno preko skale, udje zverženi.

Ubit! —

Nihče ni mogel do njega, zakaj tam je »prepad mrtvih«. Tako leži še danes tam — brez groba. Skoro slehni dan sem ga šel gledat z daljnogledom. Zmerom na istem mestu, v isti leži. Dež mu je opral obraz, sneg ga je bil že odel za nekaj dni, pa ga je pregnalo solnce. In so prišli črni gavrani od vzhoda, obleteli v višinah to pohlepno skalovje, pa so se spustili v dno drug za drugim in so kljuvali na razparjenem človeškem mesu, dokler jih ni pregnala svinčenka človeka, ki se mu je studilo gledati to gnušno delo...

Siromak! — Moj učenec je bil pred mnogimi leti. Drugim je to razodel, ker me je še dobro poznal — meni se ni dal spoznati. Skromen fant je bil vedno marljiv in vesten. Dobro se ga še domislim. Nikdar ni bil vsiljiv, delo je opravil, pa je bilo. Tak je bil že kot šolar in tak je ostal. Kakšna usoda ga je doletela! —

Učenec moj, dosegel si mir, morda ni več daleč do — snidenja? —

Jugozapadno bojišče, v decembru 1915

Vilko Mazi.

REKONSTRUKCIJA AVSTRIJSKEGA KABINETA.

»Berliner Tageblatt« poroča o rekonstrukciji avstrijskega kabineta sledeče: Imenovanje princa Hohenlohe-Schillingsfürsta za notranjega ministra je bilo izvršeno najbrže iz čisto notranjepolitiških motivov, ki imajo svojo utemeljitev v rekonstrukciji političkih sil, nastali zaradi vojne. Princ Hohenlohe, brat avstrijskega poslanika na dunajskem dvoru, se je obnesel posebno kot namestnik v Trstu in uživa v diplomatskih krogih glas moza trdnega značaja in neutrudljive delavnosti. Velikega pomena na zunaj je imenovanje obeh ministrov za finance in trgovino. Ta dva, oba strokovnjaka, sta nepoporečno sposobna, da pripravljata rešitev velikih gospodarskih vprašanj, ki so nastala v zvezi z vojno in sklepom miru. Zato garantira njiju osebnost. Finančni minister Leth je avanziral od poštno-hranilniškega uradnika končno za guvernerja istega urada. Njegovemu organizacijskemu talentu se ima zahvaliti avstrijska poštna hranilnica za veliki procvit, pod njegovim vodstvom je postala poštna hranilnica eden najmočnejših avstrijskih finančnih zavodov in je sedaj glavna opora finančne sile Avstrije. Velike so zlasti zasluge, ki si jih je pridobil novi finančni minister pri podpisovanju avstrijskih vojnih posojil. Finančni minister Leth je zlasti odlični poznavalec finančnih odnošajev med Avstrijo in Nemčijo. Trgovinski minister Spitzmüller je naredil istotako karijero kot uradnik. Bil je poprej ravnatelj finančnega deželnega ravnateljstva na Dunaju, pozneje pa je postal ravnatelj Kreditnega

Učenec se uvede v jezik in se nauči tudi slovnice, ne da bi mu bilo treba mučiti se s celimi kopami pravil in izjem, ki utrudijo otroka celo pri pouku v materinem jeziku. Govori takoj spočetka jezikovno pravilno, pa ne zaradi tega, ker se je morda naučil na pamet gotovih pravil, ampak zaradi tega, ker ga vodi že jezikovni čut. In za vajo tega čuta dobi učitelj že dovolj časa s tem, da mu po tej knjigi ni treba uporabljati prestav nalašč za to pripravljenih stavkov in izgubljati učnega časa. Med poukom govori z učeneci nemško, in velika izber vaj pripomore k lahkosti pouka, a temu uspehu se pridruži še čut veselja in mu postane tako učenje jezika — zabava. Učenec rad uporablja predelano snov ob vsaki priliki, ker se čuti sigurnega, in vaja napravi tudi v tem pogledu mojstra.

Jako koristen in praktičen pripomoček za uporabo omenjene vadnice je slovenski besednjak tovariša A. Rapeta, učitelja v Ljubljani. Vsak imenovanih treh zvezkov se ozko oklepa vadnice in prinaša prestavo vseh nastopajočih nemških besed, najprej urejene po posameznih vajah in nato še enkrat sestavljene v abecednem redu.

Naročajte in širite »Učiteljskega Tovariša«!

zavoda. Poleg odličnega poznanja nemške in avstrijske industrije je na glasu kot izborni upraven uradnik. Vstop teh dveh ministrov pomenja torej nedvomno pomlajenje in ojačenje Stürgkhovega kabineta.

ZENSKO DELO.

Korespondenčni urad piše: Kakor doznavamo, namerava armadno vodstvo pridobiti ženske za industrialna in druga dela v znatno večjem obsegu kot pa doslej. Armada bi imela tako znatne koristi. Predvsem bi tvornice, ki delajo za obrambno silo, mogle po nastavljenju številnih ženskih delavcev izgotavljati še veliko več. Marsikatera potrebščina armade bi se mogla izgotavljati bolje in hitreje. In — kar je za skupni vojni uspeh, pa tudi za našo gospodarsko bodočnost velikega pomena — tudi našim zaveznikom bi bili potem v naši industriji odprti bogatejši viri za njihove potrebe. Nadalje bi bilo po pritegnitvi ženskega elementa znatno število za vojno sposobnih in vojaški izvežebanih moških prostih za službo na fronti. Fronta pa je torišče vsakega za orožje sposobnega moža. Vsak posameznik bi moral stremeti, da dospe tjakaj. — Samo ob sebi umljivo je, da naj bi delavka ne nadomestila samo preprostega delavca, temveč naj bi tudi na mesto marsikaterega industrijskega uradnika stopila inteligentna ženska, s čimer bi dobila armada veliko častnikov. To pa v ostalem ne velja samo za industrijo, temveč tudi za veliko drugih poklicev, v katerih je danes navezan na pisalno mizo še marsikateri za vojno navdušeni in za vojno službo sposobni mlajši moški, dasiravno bi pametno dekletko tekom vojne lahko opravljalo njegovo službo. — Ta vojna je pač pokazala, kako uporabna je žena v praktičnem življenju. Kamor so stavili žensko, povsod je dobro opravljala svoje delo. Da more v teh težkih časih nadomestovati moža v zaledju v marsikaterem poklicu, dokazuje marsikatera ženska dan za dnem, in takih žensk bo od dne do dne več. Danes niso samo izpredvodnice v tramvajski službi itd., temveč delajo vrle ženske tudi v kovinskih obratih na mestih, ki so se smatrala prej izključno za torišče moških. Moški tovariši pa s spoštovanjem zro na te vrle delavke. Da, marsikje se je celo razveljavila iz tega skupnega dela neka razveseljiva vrsta tekmovalja. — Brez dvoma: ženska, ki dela za armado, je vojak zaledja! — Da postane popolnoma to, se morajo ženska društva in posvetovalnice organizirati enotno in pridobiti tvornice in druge delavnice za poizkus pomnoženega nameščanja žensk. — Marsikatera mati, ki ima dopolne opraviti s svojo dečo, bi mogla popoldne, ko ve, da ima svojo družino pod dobrim nadzorstvom pri sorodnikih ali v otroških vrtcih itd., opravljati industrijska ali kaka druga podnevna dela in si tako izboljšati svoje življenje. — Kake posledice bi imela mobilizacija žensk v bodočem miru? — Izpodrinjenje moških? Gotovo ne! Pripravljeni moramo biti na porast gospodarskega življenja z industrializacijo; žene v sedanjem vojnem času bi se uspešno pripravile na to. Da bo veliko delavk nadomestovalo padle in invalidne moške, je pač razumljivo. Umrlega junaka nadomestuje njegova žena, njegova hči, ki bosta tako tudi najbolje preskrbljeni. Veliko žensk pa se bo po končani vojni zopet vrnilo na kmete, v kuhinjo itd., in ne bodo torej odvzela mest moškim, pač pa bodo boljše ljudje ko prej, ženske, ki bodo s ponosom govorile o sebi: »Tudi jaz sem pripomogla do velike zmage!« — Pričakovati je, da bodo namen te akcije, ki zasleduje tudi socialne smotre, podpirali vsi krogi. Oblast, tovarniška vodstva, društva in ne med zadnjimi občine, morejo s pojasnili, pobudo, pripomočjo, propagando itd. storiti v tem pogledu domovini usluge, ki se ne morejo ceniti dovolj visoko. Osebnosti ozirajo morajo stopiti v ozadje, kjer gre za velike smotre. — Kakor nam je znano, vojno ministristvo, prav ceneč domoljubno sodelovanje, vedno rado sprejema morebitne predloge. Glede tu omenjene stvari je prav posebej pristojna kontrolna komisija vojnega ministristva za oproščene, Dunaj I., Riemergasse št. 9, pristojno mesto. — Poleg vstopa velikega števila žensk v obrate se namerava tudi pritegniti vojnih invalidov, ujetnikov, nepoškodovanih in brezposelnih beguncev, pohajanje brezplačnih ženskih tečajev na obrtnih šolah, ustanovitve obrtnih šol, tovarniških šol in otroških vrtcev za razbremenitev mater, ki delajo, same stvari, ki naj obrambni sili države dovedejo novih moči in pripomorejo tako, da se čimprej zmagovito konča vojna.

ZARAČUNANJE VOJNIH LET V PO-KOJNINO.

Cesar je izdal sledeče povelje armadi in mornarici: Določam, da se zaračunajo vojna leta povodom sedanje vojne tako-le: Vojna leta se zaračunajo pri odmeri pokojnine, če so dani potrebni merodajni pogoji, vsem osebam oborožene sile in obsegajo tudi med vojno ustanovljene formacije, če so se te osebe nahajale med vojno v aktivni vojaški službi. Ta ugodnost se razteza tudi na osebe, ki so se pritegnile med vojno v vojaško službo, ki pripadajo orožništvu, dalje na finančno stražo, ki sodeluje pri vojaški obmejni, obrežni in železniški varnostni službi, na (ogrsko) obmejno policijo, kakor tudi na državno gozdno osobje. Zaračunavati se prično vojna leta s 25. julijem 1914. Pri držujem si, da konec vojne službe naknadno določim. Odredbe o predpogojih in o odmeri glede na povišano službeno dobo s prišetjem enega ali več let se istočasno razglase. Izključijo se iz priznanja vojnih let vse osebe, ki so zašle v vojno ujetništvo, ki se niso v smislu službovnika, I. oddelek, upravičile.

LEGIJA SMRTI.

Pariški listi poročajo iznova o legiji srbskih žen in deklet, ki so izgubile v vojni svoje može ali očete ter sklenile, vstopiti kot posebna »legija smrti« v armado. Poveljnica te ženske čete, ki je oblečena in oborožena kakor ostala srbska pehota, je vdova po poročniku Marikoviču, ki je padel pri Šabcu.

VOJNI STROŠKI DO KONCA LETA 1914.

Kontrolna komisija državnih dolgov je izdala sedaj izkaz o naših državnih dolgovih, kolikor so znašali koncem decembra 1914. in obsegajo tudi državne dolgove, najete v tem času za vojne. Koncem leta 1914. so znašali vsi državni dolgovi skupno 17.960.865.376 K in so se od junija 1914. pomnožili za 4.958.796.053 K. Za ta državni dolg je treba plačati na leto 700.817.821 kron obresti.

BERLIN ZA GORICO.

Iz Berlina 2. decembra: Kakor se je zvedelo z izborna poučene strani, je dogovorjeno med obema glavnima in prestolnima mestoma Berlinom in Dunajem, da obe mesti prevzmeta v varstvo po eno zaradi vojne uničeno mesto. Berlin hoče vzeti pod svoje varstvo Gorico, ki toliko trpi zaradi italijanskega obstreljevanja. V merodajnih berlinskih krogih je bil tozadevni predlog z navdušenjem sprejet.

POSEBNI VOJAŠKI ZNAKI ZA 43—50-LETNE INTELIGENTNIM KROGOM PRIPADAJOČE ČRNOVOJNIKE.

Vojno ministrstvo je odredilo, da dobe 43 do 50letni črnovojniki, ki nimajo sicer prostovoljske pravice, vendar pa zavzemajo v javnosti odličnejša mesta in pripadajo inteligenci, posebne odznake: ozke rumene trake na rokavih. Ti odznaki se bodo priznavali zlasti raznim industrijalcem, odličnim trgovcem in obrtnikom, uradnikom, poslancem, občinskim svetnikom avtonomnih mest itd. Oni, ki bodo dobili odznake, bodo oproščeni nižjih opravkov v vojašnicah in taboriščih ter bodo smeli, če bodo to dopuščali vojaški ozir, privatno stanovati. Druge vojaške pravice pa z omenjenim odznakom niso združene.

44 DO 46LETNE NAJBRŽE VPOKLIČEJO POD OROŽJE SREDI JANUARJA.

»Tiroler Anzeiger« poroča: Med prebiranjem za vojno in črnovojniško službo sposobni spoznani 44 do 46letni možje se vpokličejo pod orožje najbrže do sredi meseca januarja. — Uporabili jih bodo predvsem za vojaško službo v zaledju ter pri etapni službi.

PRAVI RADIKALIZEM.

»Jaz poznam le en radikalizem v ljubezni do naroda, v samozatajevanju in v neumornem delu.« — Te besede je izgovoril bivši minister dr. Fořt pred šestnajstim leti. Obudivši to reminiscenco, piše praška »Union«: »Te besede morajo biti danes bolj nego kdaj deviza nam vsem, če hočemo v naši češki domačnosti priti do davno zaželjenega miru. Ako ob vsestran-

skem samozatajevanju in oziraje se na blaginjo vsega naroda ustvarimo najprej organ, ki naj bi zastopal interese našega naroda v najvažnejših vprašanjih sedaj in po vojni, se bomo mogli potem z večjo nado do uspeha lotiti tudi stvari, ki jih zaradi političke prevladnosti v tem času ne smemo forsirati.« — Napisano kakor nalašč tudi za nas Slovence!

PODALJŠANJE ROKA ZA IZROČITEV KOVINSKEGA ORODJA.

»Wiener Zeitung« objavlja odlok ministrstva deželne brambe, s katerim se podaljša rok za izročitev kovinskega orodja do 31. januarja 1916.

BENEŠKI SLOVENCIM IN NJIHOV POLOŽAJ.

V polemiki proti članku Guidona Henrika Torossija, v katerem je ta dokazoval, da morajo med tlatijo in Avstrijo ostati dosedanje meje, opozarja neki M. Fakir v »Cittadino di Trieste« na žalostni in brezpravnih položaj Slovencev, ki so podaniki Italije. In sklicevaje se na ta položaj stavlja odgovor v diskusijo vprašanje, kake teritorialne kompenzacije moremo mi po pravici zahtevati od Italije, ker so narekovane po humaniteti in čuvstvovanju? Piše: »Pod tiranido italijansko živi v provinciji Cividale in na sosednjem ozemlju mnogo Slovencev. Po neresničnih statistikah dosega šteto 60.000, v resnici pa jih je še enkrat toliko. Postopajo z njimi, ali bolje rečeno: jih maltrahirajo na najbolj barbarski način, ki si ga moremo misliti, tako da morejo skoro zavidati one, ki ječe v moskovitskem hlapčevstvu. To dobro in inteligentno ljudstvo, ki je dalo slovenski literaturi tudi pisateljev in pesnikov, uničuje italijansko barbarstvo sistematično: pušča jih brez cerkve, brez šole, brez vsake narodne in jezikovne pravice! Ti ubogi Slovenci pričakujejo trenutka, da dobe zopet človeške pravice, ki so jim bile vzete v letu 1866, ko so prišli pod tisto vladno. Mi nismo nacionalisti, ali v imenu človečnosti moramo zahtevati odrešenja za tisto ljudstvo. Italija se gotovo ne bo mogla pritoževati, ako jih izgubi, ker jim ni bila mati, marveč mačeha. Iredentizem v Avstriji je absurden, kjer vsak narod uživa svobodo in pravico, kjer imajo cerkve in šole svoboden razvoj, do čim se Slovincem, ki žive v italijanskem suženjstvu, teptajo pravice na najkrivičnejši način. Pravico imajo zahtevati od nas odrešenja. To je več nego opravičeno, je celo naša moralna dolžnost in delo človečnosti.«

VERA IN VOJNA.

Sertinlanges, francoski profesor moralne filozofije v pariškem »Institut Catholique«, je v svojih propovedih — kakor pripoveduje »Kölnische Volks-Zeitung« — v Madeleinski cerkvi od 15. avgusta 1914 do 15. avgusta 1915 govoril tako-le: »Da se reši in brani dežela, kakršna je naša, ne zadošča, da nas razgreva vroč patriotizem. Naš patriotizem mora biti neizmeren, nebrzdán, da, pristanski! Ta vojna je sveta vojna. Pravičnost jo hoče, nebo jo je dovolilo, križarska vojna je to. Proti takim sovražnikom je vsako sovraštvo dovoljeno, je vsaka jeza sveta.« Od nedelje do nedelje je Sertinlanges propovedoval sovraštvo proti Nemčiji. Molitve so imele francoski kolorit. Celo tako-le je rekel Sertinlanges: »Češčene bodite ve matere in soproge, polne milosti, polne boli in žalosti.« Trpljenje vojakov je primerjal Kristovemu trpljenju. »Naš vojak, ki stopa iz strelskega jarka, je — mistično govoreno — Kristus, ki zapušča jamo gezemansko. Kraj, kjer je padel, je Kalvarija. Ako je ranjen, nas spominja na jagnje božje, o katerem govori Izaija. Tišina v bojnem lazaretu je primerjati s tišino, ki je obdajala Jezusa, ko je trpel smrtne muke. Umirajoči je deležen božjega življenja, ker umira kakor Bog.« — K tem izbruhom sovraštva pripominja »Kölnische Volkszeitung«: »Kot katoliki kličemo glasno: Take propovedi niso katoliške, so bogoskrunske. Katoliški nevtalci že davno soglašajo z nami v tej sodbi in tudi na Francoskem je ljudi, ki globoko obžalujejo take skoke s tira, toda njihove glasove, ako bi se oglasili, nadglasuje krik premnogih.«

ŠOLA IN VOJNA.

Neki šolnik piše v dunajski »Information«: »Novo šolsko leto se je začelo, ni pa prineslo našim šolam mnogo novega. Pričakovanje, da se v učnih načrtih —

menimo glede učenja deželnih jezikov — porabijo izkustva vojne, treba že odložiti. O elementarnih šolah molčimo. Na višjih zavodih (vštevši meščanske in visoke šole) pridno uče grško, latinsko, angleško in francosko, proti čemer sicer principialno ne bi bilo prigovora, v kolikor ni to na škodo drugih važnih učnih predmetov. Zaman pa bi iskali v učnih načrtih tudi najskromnejšega začetka v pouku mnogih in — kakor je pokazala sedanja vojna — tako življensko važnih deželnih jezikov. Torej je do nadaljnjega ostalo pri latinščini, grščini, angleščini in francoščini. Za deželne jezike iščejo šole prostorov, časa, učiteljev in učencev, ki bi se hoteli učiti. To bo zahtevalo mnogo, mnogo časa, in bilo bi že priporočati, da bi se dala prednost krajši, hitreji in smotreneji reformni metodi.

UČITELJ JE PRAVI DEMOKRAT!

Angleški minister lord Haldane je imel minoli teden na javnem shodu govor, v katerem je govoril o velikanskem boju, ki se yname po sedanji vojni in pri katerem pojde za to, da ohranijo Angleži svoje gospodarsko prvenstvo. Rekel je: »Angleškega duha je treba razviti; če ga ne razvijemo, pride v nevarnost angleška prihodnost. Razvoj duha, to je naloga narodne vzgoje. Drugo vprašanje nastane zaradi tega, ker dobiva demokracija čedalje več moči. Pripravljati se moramo na to, da bo konec staremu redu in da nastane nov red. Zato je treba naše bodoče voditelje vzgojiti. Skrbeti moramo za to, da ne bo pomrlo toliko otrok, in izboljšati moramo šolo. Varčevati je treba povsod, samo varčevanje pri šolstvu ni na mestu. Učitelj je pravi demokrat, ker naredi moške in ženske enake.«

DENARNO STANJE »RDEČEGA KRIŽA«.

Na skupščini »Rdečega križa« dne 18. pret. mes. je bilo naznanjeno, da je dobilo društvo darov v gotovini 11 milijonov kron, za 739.000 kron vrednostnih papirjev in 832.000 kron članskih prispevkov. Navzlic temu so morali realizirati nekaj v miru nabranega imetja. Dohodkov je bilo okroglo 13 milijonov kron, izdatkov 11 milijonov 600.000 kron. Prebitku so enaki po priliki še neplačani računi za že prejete dobave. Predsednik grof Traun je izjavil, da se bo ljudstvo gotovo rado zopet odzvalo prošnjam za pomoč.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Učitelj Lev Pibovec na Jesenicah 12 kron; nadučitelj Dragotin Česnik v Knežaku nabral 25 K; vodstvo pomožne šole v Oselicah 5 K; šolsko vodstvo v Nadanem selu 3 K; šolsko vodstvo v Velikem trnu 36 K; učitelj Fran Zacherl v Ljutomeru za december 5 K; šolski ravnatelj J. Robič v Ljutomeru redno vsak mesec od začetka vojne po 5 K, doslej 85 K; učenci ljudske šole v Bazovici 28 K; učenci pri Sv. Vidu 24 K; učenci V. razreda v Trbovljah 8 K; učiteljici Tonica Kračmanova in Zinka Fabjanova v Št. Lenartu pri Laškem trgu po 2 K, skupaj 4 K; učiteljstvo in mladina Ciril-Metodovih šol v Trstu s priredbo dne 1. t. m. 1100 K; učenke c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji (od septembra do 1. decembra za vdove in sirote) 57 K 90 vin.; učenci slovenske ljudske šole v Rojani 25 K; učno osobje ljubljanskega učiteljskega povodom smrti vad. učitelja Janka Janežiča 30 K; Marica Petričeva, učiteljica v Golcu v Istri (za oslepele vojake) 10 K; šolsko vodstvo v Zadlogu pri Komendi zbirko šolske mladine 20 K; Josip Bregar, nadučitelj v Zgornji Šiški 4 K; šolsko vodstvo Vače 17 K 10 vin.; šolsko vodstvo Št. Lambert 10 K 93 vin.; skupaj 1509 K 93 vin.

V zadnji štev. izkazanih 34.461 K 78 v. Danes izkazanih 1.509 K 93 v.

Doslej nabranih 35.971 K 71 v.

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

MOBILIZIRANI TOVARIŠI-NAROČNIKI.

(Dostavki k uvodniku v 7. številki, oziroma k članku istega naslova v 10., 12., 13., 14. in 16. številki).

Kranjsko.

68. Bezeljak Ivan, nu. Vače.
69. Božič Rajko, u. Mengeš (v ruskem ujetništvu).

70. Legat Stanko, u. Dol. Logatec.
71. Novak Rajko, c. kr. učitelj Idrija (padel 7. oktobra 1915 na sev. bojišču).
ad 59. Viliian Srečko, uč. Knežak (padel 10. decembra 1915 na južozapadnem bojišču).

Štajersko.

59. Robič Janko, uč. Vuhred.

Primorsko.

67. Betriani Teodor, c. kr. učit. Trst.
Po tej izpopolnitvi je torej danes — kolikor nam je doslej znano — naših narodnikov-vojakov:

s Kranjskega	71
s Štajerskega	59
s Primorskega	67
s Koroškega	1

skupno število . . . 198

67 letni vladarski jubilej našega cesarja.

Ob 67letnici vladanja so se vse slovenske šole z navdušenjem in ljubeznijo spominjale svojega svivolasega vladarja. Patriotično delo slovenskega učiteljstva je odsevalo v živih plamenih iz tisočev in tisočev src slovenske šolske mladine! Mogočno je po vseh svetiščih in po vseh učilnicah odmevala dvigajoča pesem — govor src in duš:

Bog ohrani, Bog obvari
nam cesarja, Avstrijo!

V nastopnem prijavljamo poročila o teh patriotičnih slavnostih, kolikor smo jih prejeli.

Prva mestna šestrazredna deška ljudska šola v Ljubljani je praznovala ta jubilej dne 2. t. m. po tem vzporedu: I. Ob 9. uri sv. maša z »Zahvalno« in »Cesarsko pesmijo«. II. Šolska slavnost v okrašenih telovadnicah: 1. Prisega vdanosti in zvestobe našemu presvetlemu vladarju. (Govor). 2. Otrokova cesarska pesem. (Petje). 3. Ob nastopu vladanja. (Deklamacija). 4. Popotnica vojaška. (Petje). 5. Ob 67letnem vladarskem jubileju. (Deklamacija). 6. Eina pička priletela. (Petje). 7. Odlikovanje. (Deklamacija). 8. Regiment po cesti gre. (Petje). 9. V dnevih bojev. (Deklamacija). 10. Tam za laškim gričem. (Petje). 11. Prostovoljni strelci. (Deklamacija). 12. Oj, ta soldaški boben. (Petje). 13. Na boj, na boj! (Deklamacija). 14. Nobene bukvice niso tak' lepe. (Petje). 15. Ob svetovni vojni. (Deklamacija). 16. Cesarska pesem. — Dan poprej sta se prečitala in razložila učencem cesarjeva manifesta »Mojim narodom« z dne 28. julija 1914 in z dne 23. maja 1915 ter pripovedovale in razlagale starosti učencev primerne pripovedke in zgodbe iz življenja našega cesarja, iz avstrijske zgodovine in iz svetovne vojne. V spomin na ta redki patriotični praznik in pa v spomin na svetovno vojno so se učenci 2., 3., 4., 5. in 6. razreda obdarovali z Adamičevjo spevoigro »Slava cesarju Franu Jožetu I.« in pa z »Letnim poročilom I. mestne šole v vojnem šolskem letu 1914/15«. Učenci 1. razreda pa so prejeli cesarjevo sliko z napisom: 1848 — 2. december — 1915« in pa »Spominski list«, ki ga je avstrijski decij v trajen spomin na orjaško vojno izdalo c. in kr. vojno ministrstvo. Dne 2. decembra se je pa udeležila šolska mladina z učiteljstvom slovesne službe božje, pri kateri je pod vodstvom učitelja-pevovodje in orglavca Jos. Ambrožiča pela mladina lepe cerkvene pesmi, učiteljica Jelica Sadarjeva je pa zapela krasni samospev »Bone Deus«. Po končani maši je šolska mladina zapela »Zahvalno« in »Cesarsko pesem«. Po cerkvenem opravilu se je zbrala mladina v telovadnici, ki je bila okrašena s cesarjevim kipom, zelenjem, šolsko zastavo in primernimi slikami, k šolski slavnosti. Slavnost je otvoril nadučitelj Jakob Dimnik s primernim nagovorom, ki se je v njem spominjal našega presvetlega vladarja Franca Jožefa I. in naših hrabrih vojakov. Po tem nagovoru je izrazila šolska mladina svoja patriotična čuvstvovanja s to-le vdanostno izjavo: »Šolska mladina I. mestne deške ljudske šole in nje učiteljstvo, zbrana na današnji slavnosti v proslavo 67letnega premodrega vladanja Njegovega Veličanstva, se usojata v najčistejši ljubezni in vdanosti polagati v znožje Najvišjega prestola prisego neomahljive vdanosti in zvestobe ter iskrene ljubezni do posvečene osebe Njegovega Veličanstva in do prejasne vladajoče rodovine Habsburške«. Njegovemu Veličanstvu presvetlemu ce-